Anvisning om verkställandet av lagändringen

Ändringarna i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

I lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992, nedan klientavgiftslagen) har som en del av lagpaketet om ändringarna i socialvårdslagen och äldreomsorgslagen (andra fasen i reformen av äldreomsorgslagen) gjorts ändringar genom en bifogad lag som godkändes i riksdagen den 28 juni 2022 och som ska stadfästas av Republikens president den 26 augusti 2022. Lagändringarna träder i huvudsak i kraft den 1 januari 2023. Hösten 2022 skickas det ut ett brev till kommunerna om ändringarna i lagpaketet. De ändringar som gjordes i klientavgiftslagen genom en bifogad lag var i huvudsak en följd av de tidigare ändringarna i socialvårdslagen i fråga om tjänsterna i hemmet och boendeservicen, genom vilka bestämmelserna i klientavgiftslagen samordnades med den ändrade socialvårdslagen. Med undantag för 7 c § 5 mom., som behandlas nedan, är ändringarna i klientavgiftslagen till största delen av teknisk natur.

Ändringen av 7 c § i klientavgiftslagen träder i kraft den 1 oktober 2022

När de ovannämnda ändringarna gjordes ändrades samtidigt också den bestämmelse i klientavgiftslagen som tryggar kundens ställning genom att man fogade ett nytt 5 mom. till 7 c § i lagen. Syftet med ändringen var att förhindra att den kundavgift som bestäms på basis av makarnas sammanräknade månadsinkomster blir större än vad den skulle vara beräknad på basis av kundens månadsinkomster.

I 7 c § i lagen föreskrivs om avgifterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård. Bestämmelsen trädde i kraft i samband med delreformen av klientavgiftslagen i juli 2021. Enligt paragrafens 1 mom. får en kommun eller samkommun ta ut en månadsavgift av kunden för de ovannämnda tjänsterna. Avgiften bestäms enligt kundens nettoinkomster per månad. Avgiften får utgöra högst 85 procent av de inkomster från vilka föreskrivna avdrag gjorts. Om kunden omedelbart innan servicen inletts har levt i gemensamt hushåll i äktenskap eller samboförhållande och kundens inkomster är större än makens eller sambons inkomster, ska avgiften enligt paragrafens 2 mom. bestämmas på basis av makarnas eller sambornas sammanräknade nettoinkomster per månad. Avgiften får då vara högst 42,5 procent av makarnas sammanräknade inkomster, från vilka de avdrag som avses i lagen har gjorts. Om båda makarna eller samborna omfattas av långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård eller långvarig sluten vård, bestäms avgiften dock på basis av kundens egna inkomster. Man bör dessutom se till att kunden har ett belopp för personligt bruk till sitt förfogande , och det föreskrivs i lag om minimibeloppet.

I nya 5 mom., som nu fogas till 7 c §, föreskrivs det att, om den avgift som bestäms på basis av makarnas eller sambornas sammanräknade månadsinkomster blir större än den avgift som bestäms enligt kundens egna inkomster, får det hos kunden tas ut högst en avgift som motsvarar den avgift som bestäms enligt kundens egna inkomster. Genom det föreslagna tillägget till 5 mom. säkerställs att det vid bestämmandet av avgiften inte uppstår en situation av detta slag som är ofördelaktig för kunden därför att avgiften är större än den avgift som bestäms på basis av kundens egna inkomster. I praktiken innebär lagändringen när det gäller makar och sambor att kommunerna, och i framtiden välfärdsområdena, ska göra jämförelsekalkyler över storleken på den avgift som baserar sig på kundens egna inkomster och storleken på den avgift som baserar sig

på makarnas eller sambornas sammanräknade inkomster, och som högst ta ut den lägre avgiften av dessa.

Nya 5 mom. i 7 c § träder i kraft redan den 1 oktober 2022. Bestämmelsen hänför sig inte till de ändringar som gjorts i klientavgiftslagen med anledning av ändringarna i socialvårdslagen, utan genom den tryggas det att kundens intresse tillgodoses när avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård bestäms. I kommunerna ska 7 c § 5 mom. börja tillämpas på nya beslut om kundavgifter genast när momentet trätt i kraft. För justeringen av de gällande beslut om kundavgifter som gjorts innan 7 c § 5 mom. trädde i kraft gäller en övergångsperiod till utgången av år 2022. Enligt övergångsbestämmelsen ska de beslut om kundavgifter där avgiften bestäms på basis av makarnas eller sambornas sammanräknade månadsinkomster i enlighet med 7 c § 2 mom. justeras enligt 7 c § 5 mom. senast den 31 december 2022. Enligt övergångsbestämmelsen ska man senast den 31 december 2022 också betala sådana kundavgifter som tagits ut till ett alltför stort belopp tillbaka till kunden, om man efter det att 7 c § 5 mom. trädde i kraft har tagit ut en för stor kundavgift hos kunden innan man hunnit justera beloppet enligt 7 c § 5 mom.

Ytterligare information:

Marjo Kekki, specialsakkunnig, social- och hälsovårdsministeriet, tfn 02951 63253